

Egy tanácskozás tanulságai

Közel egy évtizedes múltra tekint vissza a hollandiai Maassluis, a romániai Kézdivásárhely és Hatvan város könyvtárának szakmai kapcsolata.

Több ízben is fel-felkerestük egymást, és ezek a könyvtári beszélgetések – a két esztendővel korábban Hatvanban egyszer már megrendezett szakmai párbeszéd –, úgy éreztük, elegendő hátországot jelentenek számunkra egy konferencia előkészítésére és megrendezésére.

Felfokozta a szándék valóra váltását, hogy Maassluisban 2001-ben, Hatvanban 2002-ben avatták, avattuk fel az újjáépített városi könyvtárat, amely örömteli eseményeken kölcsönösen jelen voltunk. Így a korábbi években kialakult szakmai és kollegiális kapcsolatok hátszelét kihasználva és élvezve a Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Kollégiumának támogatását, 2003. október 13–15-én háromnapos könyvtári konferenciát rendeztünk Hatvanban, az Ady Endre Könyvtárban. A kölcsönösen elfogadott téma alapján a tanácskozás „A Gyermek és az ifjúság olvasási kultúrája” címet kapta. Vendégeink között üdvözölhettük Co Visser urat, Maassluis-Maassland könyvtárának és az intézmények Stedenband Alapítványának elnökét, Wonter van Heiningen könyvtárigazgató urat, Duller Györgyit, a már említett alapítvány kurátorát – tolmácsként. Kézdivásárhelyről Vántsa Judit igazgató asszony és Bitay Éva könyvtáros érkezett.

A sokszínű előadások sorát Papp István, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyugalmazott igazgatóhelyettese nyitotta meg, akit – régen ismert, kedves – kollégaként üdvözöltek a vendégek. Korábbi években az ő házigazdai kalauzolásával nyertek betekintést a FSZEK szolgáltatásaiba, fiókhálózatának működésébe. Vántsa Judit igazgató asszony a kézdivásárhelyi könyvtár munkájának mostoha körülményeit is bemutatva sok szakmai örömet szerző élményeiről szólt, hangsúlyozva a tényt, hogy a lelkesedés nem mindig elegendő az épület vagy az állomány hiányosságainak pótlására. Sajnos, Horváth Tibor, az OPKM nyugalmazott főigazgatója csak szellemiségben lehetett jelen: a *Könyvtár az ifjúságért* című előadását távollétében felolvasva tudtuk megismertetni a hallgatósággal. A házigazdák a könyvtár különféle részlegeinek szolgáltatásain keresztül mutatták be a gyerekek és az ifjúság kiszolgálását az intézményben. Külön kitértek a könyvtár gyakorlatában közel harmincesztendő múltira visszatekintő olvasótábori munkára, amely az elmúlt tíz évben a kézdivásárhelyi fiatalokkal közösen szervezett táborok sorozatát jelentette. Az is kiderült, hogy minden évben háromszáz körüli azon fiatal olvasók száma, akik különféle felsőfokú oktatási intézményekben végzik tanulmányaikat, és eredményesen tudják használni az Ady Endre Könyvtár gyűjteményét.

A vendégek részesei lehetnek a gyerekkönyvtárban a *Táltos madár* címmel tartott bemutató foglalkozásnak, amelyet Kassa Andrásné gyermekkönyvtáros a 4. osztályos kisiskolások részére szervezett. Az iskolai könyvtárak látogatásának egyik kiemelkedő mozzanata volt a Kodály Zoltán Általános Iskolában Melykóné

Tózsér Judit által tartott könyvtári óra, ahol a kézikönyvek használatát gyakorolták a gyermekek.

Kiegészítője volt az eseményeknek a három város gyermekkönyvtárai által gyűjtött gyermekrajzokból rendezett alkalmi kiállítás, amelynek megnyitásával kezdődött a szakmai tanácskozás. A háromnapos konferencia összeggzésekor mindkét bemutató óra alapos és elismerő kritikában részesült vendégeinktől. Közös állásfoglalás született az ilyen értelemben vett kapcsolattartás folytatására. Co Visser elnök úr állásfoglalása szerint a megkezdett közös munka 2004-ben Hollandiában, Maassluisban folytatódik. Mint leendő házigazda magára vállalta a konferencia témájának kiválasztását, az előkészítő és szervező munkát.

Wonter van Heiningen az alábbiakban foglalta össze szakmai tapasztalatait:

„a hatvani könyvtártól széles körű beszámolót hallhatunk a szolgáltatásnyújtásról a fiatalok részére. Nagyon tanulságos könyvtári óráknak lehettünk tanúi, amelyek rendkívül kreatív módon valósultak meg. Kézdivásárhelyről egy másik álláspontot hallottunk, miszerint fontos lenne az iskolák látogatása és a velük való együttműködés. Ezek a könyvtári órák és kapcsolatfelvételek különösen nagy hozzáértéssel bonyolódtak.

A tanácskozás ideje alatt meglehetősen sok pozitív tapasztalattal gazdagodtam a gyerekekhez való közeledés, a kreatív és tájékoztató tevékenységek, a gyűjtemények kezelése és az iskolákkal való kapcsolat terén.”

Örülünk véleményének, hiszen mindannyiunknak az volt a szándéka, hogy így legyen.

Kocsis István

Az alábbiakban a tanácskozás három előadását közöljük [A szerk.]

Az ifjúság a városi könyvtár tereiben

A városi könyvtár tereiben keressük az ifjúság helyét, s a viszonylag egyszerűnek látszó probléma egyre szerteágazóbbnak, bonyolultabbnak bizonyul. Mindenesetre nem olyan egyértelmű feladatnak, mint amilyent a gyerekszolgálat térbeli megjelenítése jelent – bár ma már a gyerekek könyvtárhasználatát sem a 19. századi pillangómodell szerint képzeljük el: a bejárat után jobbra a felnőttek, balra a gyerekek vagy fordítva, aztán a megszabott életkori határ elérése után ünnepélyes keretek között vezetjük át a gyereket a felnőttek részlegébe valamiféle be-

avatási rítus keretében. Elég, ha csak a nevelépszichológiai megfontolásokra utalok, az érési folyamat egyénenként eltérő ütemére, az érdeklődés jelentkezésének időpontjára és erejére, a gyereklét sajátos világára és egyben társadalmi beágyazottságára stb. Mindebből aztán különféle üzemszervezési, módszertani, szolgáltatási feladatok és megoldási variánsok születnek, amelyekkel szembesülve a könyvtáros végül e területen sem látja oly egyszerűnek és gondtalannak munkáját.

Mielőtt egyáltalán terekkel, az olvasókör és szolgáltatások térbeli megjelenésével és elhelyezkedésével foglalkoznánk, ajánlatos lesz kissé messzebből megközelíteni a kérdéskört, vagy legalábbis feltenni azokat a kérdéseket, amelyek megválaszolása kihatással lehet a könyvtár térbeli szerkezetére.

Mit értünk ifjúságon? Milyen életkori kategóriák tartoznak ide? Egyáltalán leírható-e pusztán születési dátumokkal ez a társadalmi csoport? Lehet-e általában érvényes határokat szabni? Hiszen már a korábban szilárdnak hitt határkő, a 14. születésnap mint az ifjúkor kezdete is megingott. Hát még a befejezte! Meddig tart az ifjúság, és mik a jellemző vonásai? Ugyanabban a korosztályban találunk különféle szinteken tanulmányokat folytatókat (nem mintha az idősebb évfázatokra nem lenne jellemző a tanulás), munkában állókat, tudományos kutatókat és csellengőket, olyanokat, akik létfenntartásuk feltételeit maguk teremtik meg, s olyanokat, akikről a családjuk vagy a társadalom gondoskodik ilyen-olyan mértékben. Van, aki szegénységben él, van, aki jómódban. Van, aki világlátott, van, akinek a horizontot a pláza falai jelentik. Van, aki futó kapcsolatokban él – vagy mondjuk szebben: keresi az igazit –, de van, aki már családos, s egy-két gyerek örömet-terhét is vállalta. És így tovább.

Az ifjúság halmaza tehát nagyon heterogén, s a könyvtáros aligha vállalhatja át a szociológiától ennek feltárását, mozgásának leírását. Ajánlatos viszont, hogy annál szorgalmasabban olvassza az idevágó szociológiai publikációkat. Ezek megállapításait környezete valóságával összevetve juthat el olyan következtetésekhez, amelyek kihatással lehetnek szolgáltatásaira és könyvtára térrendszerére.

A könyvtáros dilemmája abban áll, hogy két, életritmusában, változási ütemében és változásának kihatásaiban igen eltérő tényező összeműködését kell biztosítani. Az egyik tényező a könyvtári tér a maga fizikai valóságában, állományával és berendezéseivel. Legyünk őszinték. Ha szemügyre veszünk egy középkori, egy reneszánsz, egy barokk vagy egy modern könyvtárat, a stílusjegyeken túl lényegi különbséget alig találunk bennük. Állványokon vagy egyéb tárolóeszközökön különféle dokumentumok jelennek meg, s közöttük emberek állnak, ülnek, szemükkel vagy fülükkel, esetleg tapintásukkal érzékelik a dokumentumok hordozta információt, szót váltanak róla vagy egyébről. Az évszázadok során bekövetkezett változások inkább felületiek, semmint a lényegre érintők, s nem nevezhetők gyorsnak sem – még az információk kezelését érintő technikáé sem szédítő. Ezzel szemben ott áll az ember, az olvasó egyén, aki nagyságrendekkel rövidebb, száz évek helyett évekkel mérhető ütemben megy át élete során igen radikális változásokon. (Bár megengedve, hogy filozófiai szempontból lényegre állandó marad.) Ráadásul ezek a változások nem azonos menetrend szerint zajlanak le mindenkinél. A két tényező összehangolására a könyvtáros változatos eljárásokat alkalmazott az idők során (különféle részlegek felállítása, az állomány elrendezése és feltárása, szolgáltatások kifejlesztése), de valahogy mindig korosztályi csoportok kialakítására kényszerült, s nem az egyéni fejlődési úthoz igazodott. Ez természetszerűleg kö-

vetkezett abból, hogy az olvasói közösség minőségi jellemzőit is mennyiségileg leírható kategóriába soroltuk, soroljuk.

Az egyén szempontjából azonban a könyvtár külsejének, belsejének az ő fejlődésével, érésével, hanyatlásával együtt, szinkronban kellene változnia, ami nyilvánvalóan lehetetlen. Ezért igyekszünk kialakítani azt a sokarcú könyvtárat, amely jó eséllyel lehet képes a különféle, egyebek mellett az életkortól meglehetősen függő igényeknek megfelelni.

A könyvtár egyik arcát föltétlenül a nyitvatartási idő jelenti. Most ne menjünk bele annak a kérdésnek a boncolgatásába, hogy a – mint láttuk – bizonytalanul körvonalazható társadalmi kategóriaként mutatkozó ifjúság különböző csoportjainak időmérlegébe hogyan fér bele és milyen helyet foglal el a könyvtárhasználat; elégedjünk meg annak szelíd megkérdezésével, hogy mennyiben illeszkedik a könyvtár órarendje az ifjúság órarendjéhez, pontosabban – és itt ez a fontos – az egyes, potenciálisan könyvtárhasználó ifjúsági rétegek órarendjéhez. Mennyi hasznot hajtának a délelőtti nyitva tartás órái a középiskolásoknak? Mennyit a hétvégi zárva tartás a hazalátogató egyetemistáknak, főiskolásoknak? Várhatók-e dolgozó fiatalok a könyvtárba napközben vagy késő délután vagy este? Mikor illeszkedik a tanulás ideje a napirendbe? És a szórakozásé? A társas együttlété? Ismert, de újra és újra megválaszolandó kérdések.

A fentiekben éppen csak vázlatosan érintett problémák és összefüggések fényében alighanem nyilvánvaló, hogy szóba sem jöhet az ifjúság és a könyvtári térrendszer kapcsolatában a múlt század hatvanas–hetvenes éveinek naiv ötlete, a térbelileg elkülönített ifjúsági részleg vagy akárcsak ifjúsági sarok. Ennél sokkal rugalmasabban, változtathatóbban kellene kezelnünk a könyvtári tereket.

Voltaképpen arról van szó, hogy a térrendszer egészét kellene úgy formálnunk, hogy alkalmas legyen a sokféle ifjúság sokféle igényének kielégítésére. Ráadásul úgy, hogy egyúttal helyet találjanak benne azok is, akik még nem vagy már nem sorolhatók az ifjúság – mint láttuk – gumikategóriájába. Fából vaskarika? Lehet, hogy igen. Próbálkoznunk azonban mégis érdemes.

Induljunk el a kályhától, a közkönyvtár eddig még meg nem kérdőjelezett hármas funkciójától – bár érdemes lesz hozzávenni a szociális szempontot is mint a tevékenység és szolgáltatások egyik aspektusát.

Kezdjük a legkézenfekvőbb, a tanulmányi–nevelési funkcióval. Nincs abban semmi új, hogy az általános és középiskolai kötelező és ajánlott olvasmányok önálló állományrészként jelennek meg az olvasói térben. Egy városi könyvtár azonban tovább léphetne ebben az irányban. Több lehetőség is kínálkozik. Akár egy tanulmányi tér kialakítása, amelynek az állománya szorosabban és rugalmasabban igazodhat mind az általános tantervhez, mind a helyi programokhoz; akár az alsóéves felsőoktatási hallgatók szakokhoz illeszkedő olvasmánygyűjteményének felállítása (a humán és társadalomtudományok, de még a gazdasági, műszaki és természettudományok területén ez nem látszik lehetetlen feladatnak a magyar kiadványok tekintetében – legfeljebb példányszámmal nem lehet követni az igényeket); akár egy konzultációs pont felszerelése szakinformációs és tanácsadó szolgálattal, technikai eszközökkel az általános tájékoztató szolgálat keretében; akár különféle tanfolyamok indítása az iskolai tanulmányokhoz kapcsolódóan vagy azoktól függetlenül s ehhez állandó vagy más szolgáltatásokkal közösen használt szeminárium–tantermi tér elkülönítése; akár a legkorszerűbb technikával felszerelt, elmélyült munkát lehe-

tővé tevő olvasói munkahelyek rendelkezésre bocsátása. Megfigyelhető, hogy a tanulás nem mindig jelent egyéni tevékenységet, gyakran két-három fős csoportokban folyik. Kérdés, hogy ez a fennszóval járó kommunikáció miképpen illeszthető a könyvtár olvasói övezetébe, ugyanis nehezen szakítható el az állománytól, s így az ellenőrzési pont előtti zajosabb térbe való helyezése nem jelent ideális megoldást.

Ami az információs szerepkört illeti, felmerülhet, hogy érdemes-e külön funkcióként megjelölni, hiszen a tanulás és a szórakozás is információs folyamatnak tekinthető. Mégis javasolt külön funkcióként kezelni, mégpedig a használói indíték jellege miatt: a használó nem tekinti tanulásnak, ha pl. napi feladatának elvégzéséhez, problémájának megoldásához információt keres. Ebben az értelemben többen élnek a könyvtár információs funkciójával, hiszen mindenkinek szüksége van valamiféle információra, míg rendszeres, szervezett vagy öntevékeny tanulmányokat nem mindenki folytat. Talán nem járunk messze az igazságtól, ha feltételezzük, hogy a fiatalabb korosztályok – engedelmet kérek a korosabbaktól – nyitottabbak, érdeklődőbbek, kíváncsibbak, s szerényebb ismeretanyaguk miatt is mohóbban vágnak az információra. A könyvtár általános tájékoztató szolgáltatása – amelynek szerves része újabban az ún. közhasznú információs szolgálat – mindenki felé és előtt nyitott, de talán különös figyelmet kell fordítani az ifjúságra. A városi könyvtárat hiteles helyé, megbízható forrássá éppen információs szolgáltatása teszi. Ennek megfelelően centrális helyet kell kapnia a könyvtár térrendszerében, már a bejáratától jól láthatóan, valahol az ellenőrzési–beíratkozási–kölcsonzési pont környékén, esetleg azzal kombináltan. Nincs itt hely arra, hogy taglaljuk dokumentum-állományát, technikai felszereltségét, működési rendjét, azt azonban le kell szögeznünk, hogy az információs pult előtt, de mögötte is bőségesen kell helyet szánni reá. (A katalógusok elhelyezésének problémája időközben megoldódott, mert a könyvtár bármely pontján bármely terminálról hozzáférhető, sőt a helyi és távoli adatbázisok is.) Hangsúlyozni kell, hogy az információs alfabetizáció magában foglalja a források felderítésének, elérésének és hasznosításának ismereteit és készségét, beleértve az ehhez szükséges technikai eszközök használatát. Az információs pont az, ahol a könyvtáros a legtöbbet tud segíteni abban, hogy a használók megtanulják, miképpen kell navigálni az információk tengerén. Ezért előnyös, ha valamiképpen legalább vizuális kapcsolata van az információs pontnak olyan terekkel, mint a szeminariumi szoba, a tanterem, a kávéház–magazinolvasó.

A könyvtár szórakoztató intézmény is. Ebben a minőségében ugyanakkora, ha nem nagyobb (mindenesetre agresszívebb) konkurenciával kell felvennie a versenyt, mint információs központként. Különösen ami az ifjúságot illeti. Ezt fölösleges részletezni. Ne menjünk bele abba se, milyen kínálattal, minőséggel, marketinggel léphet ki a piacra a könyvtár. Elégedjünk meg annak leszögezésével, hogy ha az ifjúság szórakozási igényeinek a maga eszközeivel kielégíthető szegmenséért felelősnek érzi magát, akkor ehhez teret, tereket is kell biztosítania. Egy városi könyvtár nem elégedhetik meg azzal, hogy esetenként talál teret a szórakozási funkcióknak olvasói övezete bútorzatának tologatásával. Az egyéni olvasás és egyéb dokumentumhasználat jelentette szórakozáson túl egyéb rekreációs szolgáltatásokat is kell nyújtania, ha az ifjúság mindennapi életének színterévé akar válni. Ehhez pedig térre van szükség, mégpedig az ellenőrzési pont kijelölt demarkációs vonal előtt elhelyezkedő, az olvasói terekhez szerencsés esetben zsilipszerűen csatlakozó, ellenőrzött, mégis elkülönülő térre. Ennek kialakítása esetenként és feltételektől

függően változhat, kombinációba léphet más terekkel is, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy az ifjúság életkori sajátosságaiból fakadó viselkedési formák más korosztályokra riasztólag hathatnak. E tér praktikus kialakítására, az együttélés normáinak érvényesítésére és mindenekelőtt kölcsönös megértésre és belátásra van szükség. No meg a könyvtáros böles és tapintatos moderálására.

Amikor az ifjúság jelenlétéről a könyvtári terekben esik szó, és felmerül a szociális aspektus, elsősorban nem a fizikai hátrányok kiegyenlítésére gondolunk. Hadd bízzunk abban, hogy ez a probléma – legalábbis elméleti szinten, s szerencsére egyre inkább a gyakorlatban is – megoldódott, illetve megoldódóban van. Nem úgy a bonyolultabb és nehezebb feladatot jelentő szociális és mentális hátrányok kiegyenlítése, az esélyegyenlőség megteremtése. A könyvtár számos idevágó teendőjét és lehetőségét nem soroljuk fel; most csak arra mutatunk rá, hogy a könyvtári belső tér megformálása, az állomány felállítása és elrendezése, a helyi informális és ösztönző atmoszféra, a genius loci életre hívása nem csekély lépés a kívánt cél eléréséhez. Egy olyan könyvtári környezet, amely valóban közösségi helyként képes funkcionálni, amely a kirekesztésmentes társasélet színtere, felbecsülhetetlen hatékonyságú eszköz az ifjúság különböző csoportjainak integrálásához, az egyén társadalmi kötődéseinek kiépítéséhez. Nem lett, nem lesz mindenkiből tudós, kutató, alkotó értelmiségi, s nem is használja ilyenként a könyvtárat. Talán még az is megkockáztatható, hogy nem fog rohamosan nőni azoknak a száma, akik magas szintű szellemi tevékenységhez veszik igénybe a könyvtár szolgáltatásait. Viszont mindenkinek joga van ahhoz a kulturális környezethez, még ha csak helyszínként használja is, amely megnyitja előtte a talmi értékektől a valódiak felé vezető kaput. Rajta áll, hogy belép-e rajta; a kapu azonban soha, senki előtt ne legyen zárva, s ne is érezhesse bárki, hogy kopogtatnia kellene rajta.

Végezetül vegyünk szemügyre néhány munkaszervezési problémát, amelyek összefüggésben vannak a könyvtár térrendszerével és az egyes használói csoportok ellátásával. Nyilvánvaló, hogy a szolgáltatás minőségét alapvetően meghatározza a könyvtáros személyisége, szakmai felkészültsége, hivatásbeli elkötelezettsége. A munkaerő, különösen a minőségi munkaerő azonban nagyon is korlátozott erőforrás. A vezetés célja az, hogy a lehető leghatékonyabban vesse be a rendelkezésre álló személyzetet, hogy az adottságokhoz képest a maximumot érje el. Az ifjúság ellátása – talán a fentiekből is kitűnt – meglehetősen munkaigényes feladat, és magasan kvalifikált munkaerőt kíván, amiből – mint tudjuk – kevés van. A feszült helyzetet különféle módokon lehet enyhíteni, egyebek között a térrendszer célszerű kialakításával. Minél több a falakkal leválasztott helyiségek, annál több felügyeletre van szükség – ennek hiányában ugyanis a szolgáltatás időtartamának korlátozásával vagy az állomány nem kívánt apadásával kell számolni. Tehát egységes, összefüggő térrendszer az álom, amelyet úgy lehet kialakítani, hogy a mozgékony, heterogén összetételű és igényű, a szoros szabályokat nehezen tűrő, sőt szívesen áthágó fiatal korosztályok is megfelelő környezetre és felügyeletre leljenek benne. Célszerűnek látszik a munkaerőnek az olvasói nyilvános terekben néhány, lehetőleg egy pontra való összevonása (így kevesebb kell belőle), s ennek megfelelően egy központi, komplex nyilvántartó–tájékoztató övezet hangsúlyos térbeli kialakítása. Ennek az övezetnek megfelelő kapcsolatokkal kell rendelkeznie egyfelől a szolgálati és a raktári övezethez, másfelől a nyilvános terek mind az ellenőrzési pont előtti, mind pedig mögötti részéhez. A két vagy

több szinten elhelyezkedő könyvtárban ennek az övezetnek funkciói és tartalma megoszlik az egyes szintek között, s ezzel együtt – sajnos – személyzete is.

Jó hír azonban a technikai berendezésekkel jobban ellátott s ezeket kevésbé féltő, mert pótlásukhoz könnyebben megnyíló anyagi forrásokkal rendelkező könyvtárosoknak, hogy a használókra, pláne a fiatalabbakra nyugodtan rábízzhatják mindezek kezelését, s ezzel rendkívül sok munkát takaríthatnak meg. Tulajdonképpen olyasmi történik most a berendezésekkel, mint ami az állomány szabadpolcra helyezésétől esett meg. Használónak, könyvtárosnak egyaránt javára vált.

Bízunk benne, hogy a használók és könyvtárosok közös könyvtárát különösen a fiatalok fogják megszeretni, és egyre inkább kedvelt helyükké válik tanulásra, tájékozódásra, szórakozásra, de randizásra, beszélgetésre, az ifjúság édes és nagyon is futó pillanatainak élvezetére is. S az évente jelentkező újabb és újabb korosztályok ifjúságuk múltán sem válnak meg a sokarcú, minden életkornak vonzó vonásokat felmutató városi könyvtártól.

Papp István

Könyvtár az ifjúságért

Napjainkban élessé váltak az ifjúságról szóló viták. Mintha nem is eltérő nézetek vagy ellentétes meggyőződések ütköznének, hanem ellenségek törnének a másik fél megsemmisítésére. Az ellenfél megsemmisítése sztálini örökség. Az idősebbek még emlékeznek a kíméletlenségre; nyomot hagytak bennük az olyan intézmények, mint az internáló táborok (pl. Recsk) vagy az Andrássy út 60. A vitákból egyre inkább az körvonalazódik, hogy a cél nem is annyira az ifjúság megnyerése, hanem annak eldöntése, milyen legyen az ifjúság, ki formálja jellemét, gondolkodását, fizikai és lelki karakterét, ízlését. A kérdés valójában az, hogy lehetséges-e a fiatalságot uralmuk alá hajtani. A vitában egyáltalán nem számít, hogy a felek mit mondanak önmagukról, mit kiáltanak ki alapelveként, mert még a legkártékonyabb sunyiságot is vonzó, megható szövirágokba csomagolják.

De hát milyen veszélyek leselkednek az ifjúságra? Vajon a könyvtáraknak mi köze lehet mindehhez?

A veszélyek közül hármat említenék:

- a kettős mércét vagy többes mércét;
- az autoritás tagadását és üldözését bármi áron;
- a haszonelvűséget.

Vegyük sorra röviden mindhármat.

* * *

A kettős mérce azt jelenti, hogy eseményeket, tetteket, elveket aszerint tartanak jónak vagy rossznak, ajánlatosnak vagy elvetendőnek, igaznak vagy hamisnak, hogy ki az elkövetője és ki az elszenvetője. Kinek az érdeke és kinek nem. Ki a kigondolója és ki veti el. Eszerint a gyilkosság nem gyilkosság egyszerűen, hanem

van jó gyilkosság és rossz gyilkosság. Van jó tolvaj meg rossz tolvaj. Van jó népirtás meg rossz népirtás. Háborognak, ha valaki elítélni merészel minden népirtást, minden bűnös jogelvet, minden tolvajt.

Aki kettős (többes) mércét alkalmaz, valamiért teszi.

Az ok nem lehet más, mint valakinek, valakiknek, egy csoportnak a bűnösségét leplezni, netán vonzóvá és követendővé tenni. De aki bűnöket és bűnözőket véd, az maga is bűnözővé válik.

A kettős mérce megjelenik a mindennapi szóhasználatban, mintha két nyelvi világ lenne. Aki az egyik oldalon hódító vagy leigázó, az a másik oldalon felszabadító. Aki szabadságharcos itt, terrorista amott. A lopást vagy rablást hívhatják privatizációnak. Hódító háborúkat indítanak a béke nevében. Az agresszió önvédelemmé válik.

A kettős mérce teljesen ellentétes az európai hagyománnyal. Az európai gondolkodás éppen nem tűrte a relativizmust. A fogalmi gondolkodás már a klasszikus logikával egyértelművé tette a tudományos állításokat, innen sugárzott ki a mindennapi gondolkodásra. Persze a bizonyítási eljárások soha nem voltak problémamentesek. Ennek a problémának kétezer éves múltja van, és éppen napjaink logikája és tudományelmélete tette árnyaltabbá. Sok az olyan kihasználható részlet, amely alkalmat adott a többes mérce betörésének a tudományba. Hatása annyira elfajult, hogy egyesek egyenesen annak állítására vetemednek – kapaszkodjanak meg! – hogy tagadják a törvény klasszikus értelmezését, mondván, hogy a törvény: közmegegyezés. Tehát a Püthagorász-tétel nem attól igaz, hogy valamilyen bizonyítás áll mögötte (jóllehet érvényességének vannak határai), hanem attól, hogy meg egyeztünk róla. A tudományt ellepték – A. Sokal kifejezésével – az imposztorok. Könyvet is írt róla barátjával, J. Briomont-nal együtt. (Ajánlom figyelmükbe, magyarul *Intellektuális imposztorok* címmel jelent meg.)

Ha azt hiszik, ennek nincs köze iskolához meg ifjúsághoz, akkor tévednek. Sokan vélik úgy, az iskola arra való, hogy a tanulónak önálló véleménye legyen a dolgokról. Erre mondta a napokban egyik akadémikusunk – van köze a közoktatáshoz is –, hogy a gravitációról a gyerekek ne legyen véleménye, azt meg kell tanulnia. Véleményt akkor képes formálni, ha tárgyi tudása is van, és birtokában van azoknak a szabatoságot biztosító módszereknek, amelyek alapján vélemény alakítható. A két ellentétes álláspont tehát a következő. Az egyik oldal azt állítja, hogy tanulni kell azért, hogy véleményt lehessen alkotni, a másik fél ezzel szemben a véleményalkotás elsődlegességéért feláldozza a tanulást.

A kettős mérce tehát sokkal tágabb területen okoz károkat. Veszélye éppen a többi területen növekszik. Hiszen alkalmazói még a tudományt is feláldozzák céljaikért. Jogos feltételezni, hogy az alkalmazók háttérében, akik kivonják magukat a demokrácia játékszabályai alól, névtelen hatalom rejtőzik. Például a választások idején erőteljesen alkalmazzák a kettős mércét. Azt ajánlom mindenki figyelmébe, hogy pl. figyelje a kettős mérce szellemében megjelenő fogalom párokat. Rá kell döbenniük arra, hogy a gondolkodás egészét átfogó, gondosan megtervezett manipulációról van szó.

Második veszélyként említettem az autoritás elleni támadást. Erről az USA-ban élő honfitársunk, a filozófus Molnár Tamás könyvet is írt; nálunk is megjelent. (Személye nem azonos az újságíró Molnár Tamással.) Az autoritás a hétköznapi

nyelvén azt jelenti, hogy a gyermekek és az ifjúság, de talán korosztálytól függetlenül is a társadalom tagjai a családban a szülőket, az iskolában a tanítót, vagy a papot, a családi orvost, de általánosabban a tudósokat, művészeket, átlag feletti teljesítményekre képes személyeket tekintélynek fogadják el. De tekintélye nemcsak személyeknek van. Létezik a tudás iránti tisztelet és bizalom, amelyre az értéktudat és értéktudatosság épül és ennek alapvető összetevője. A tekintélynek számító, autoritással rendelkező személyek mintául szolgálnak az ifjúság számára. Akkor is így van ez, ha léteznek züllött apák és anyák, méltatlan pedagógusok és eltévelyedett papok, hivatásukhoz méltatlan orvosok, tudományos téveszmék és hazug tanúk.

Az autoritásnak mindig is voltak bírálói, mert nyilvánvaló, hogy nélkülözhetetlenség ellenére rászorul a kritikára, ha gondolkodás nélküli szolgálai utánzássá fajul. Igazi támadás azonban 1950-ben érte, amikor megjelent Adorno munkája az autoritásról. A szerző nem akar ki, a frankfurti iskola első nemzedékének talán legismertebb alakja, zeneesztéta, nagyhatású gondolkodó. Művének egyik alapvető gondolata, hogy az a személy, aki elfogadja a tekintélyelvet, hajlamos elfogadni a tekintélyelvű társadalmi–politikai rendszereket is. Tehát fasisztoid. Tehát... Nem folytatom, mert innen már bármi állítható. Ezt a nézetet magáévá tette a frankfurti iskola, sokan mások is. A harmadik–negyedik szintű átvétel már olyan vulgarizálással jár, hogy bunkóvá, ha nem nyaktilóvá válik olyanok kezében, akiknek a megállapítás forrásáról már semmi ismeretük nincs. Ám sokak számára programmá vált, hogy az autoritást ellenséggként kezeljék azokkal az intézményekkel együtt, amelyekben az autoritásnak szerepe van. Jó példa arra, hogy ideológiai kényszerképzet hogyan válik beteges mániává, és okoz kárt az egész civilizált emberiségnek. Innen ered a családellenség, iskolaellenség, egyházellenesség és a sort folytatni lehetne. A nyolcvanas években megjelent a „deschooling society”, az iskolátlantított társadalom gondolata. Magyarországon kicsi, de agresszív és felelőtlen tábora van ennek a gondolatnak, vallói görcsösen ragaszkodnak a cselekvés lehetőségéhez. Az iskolaellenesség persze megint jól hangzó szólamokkal jelentkezik, nem rohannak ajtóstul a házba. Előszeretettel bújnak a reformpedagógia mögé. Csakhogy a reformpedagógia nem az iskolával, az eddigi pedagógiával szemben, hanem éppen folytatásaként jelentkezett.

Mi lehet mindennek a célja és értelme? Egy lehetséges magyarázattal szolgálhatok.

Az autoritás ellenfelei számára talán létezik egy általuk elképzelt jövő. A jövőt saját elképzeléseik szerint kívánják kialakítani. Hasonló programok vagy emberi ambíciók ezidáig mindig népiértésbe, mérséklésbe torkolltak. Hitler után gondolhatnak a bolsevizmus sokmillió áldozatára vagy a francia baloldal tanítványának, Pol Potnak leninista diktatúrájára, amelyben sikerült országuk lakosságának egyharmadát kiirtani. Mert ha valakik a jövőt akarják meghatározni és megépíteni, ehhez szófogadó tömegekre és az ellenzők kiiktatására van szükség. A végrehajtó tömegnek nem szabad gondolkodnia, ha van gondolata, akkor az csak a nagy tervhez igazodhat, kérdésük csak az lehet, amit szájukba adnak. Hangyatársadalom az ilyen, nagy szervezethez. Mindenütt megjelenő ellenőrzéssel. A mai technikával mindez könnyen megvalósítható. Az eddigi diktatúrák fizikai kényszert alkalmaztak, uralmukat kivégzések, internálás, fizikai kényszer biztosította. A maiak művelt személyek, az elit tagjai, akik akár le is nézik a fizikai erőszakot. Jobb eszközt talál-

tak: pszichológiai módszereket alkalmaznak a tömegek, de mindenki tudatának folytonos kontrolljára és manipulálására. Számukra veszélyes a szabatos gondolkodás és tantárgyai, például a matematika, és veszélyes az önazonosságra ráébresztő történelem. Minden tantárgy és ismeretkör elemezhető ebből a szempontból. Igaz ami igaz, a hangyanép körülményeiről is gondoskodni kell. Erre jó a kábítószerek és szórakozás – példáulval élek – a Big Brothers-típusú műsorporciók kiadagolt izgalmai. És a tudat rafinált gúzsbakötéséből nincs szabadulás!

A fentieket veszélyként írom, talán van remény ennek gödörnek elkcrülésére.

Az oktatás Magyarországon a végletes kettéhasadás felé indult. A reformpedagógia iskolái sokkal de sokkal költségesebbek. Nem lehet mire vélni tehát, hogy olyankor akarják ezek előretörését megerősíteni, amikor szűkösek az erőforrások. Ez úgy valósítható meg, ha létrejön néhány igényes iskola az elit számára, és a szülők képesek vállalni a költségeket. Másfelől a tömegképzés számára olcsó falanszterek létesülnek, innen árad a hangyatermészetűvé nevelt tömeg. Magyarországon mindig is hagyománya volt az elitképzésnek. De az elitiskolákat a tehetségesek számára tartották fent, a szegénysorsúak számára is. Itt a szerény képességűek nem voltak képesek megmaradni akkor sem, ha gazdagok voltak. Legendás iskolákat önök is kapásból tudnak felsorolni. A mai elitiskolák másként alakulnak, más feladatokat céloznak: az uralkodó elit számára hozzák létre őket egy alakuló kasztrendszer majdani bástyájaként.

A haszonelvűség magában korlátolt gondolkodásra vall, hiszen hitvallója nem lát túl az anyagi haszon szűk keretein. Márpedig az emberi lét, a világ nem valakinek a gazdasági vállalkozása. Ha a haszon a mérce, eltűnnek a magasabb célok, eszmények, értékek, nem is beszélve a sokak számára, talán az emberek többsége számára fontos és történelmünkben mindig jelen lévő transzcendens világról. Sem az iskola, sem a könyvtár nem hoz létre profitot, és még sok mindent lehetne említeni a tiszta tudományok, művészetek területéről, idézhetnénk a szociális gondoskodást és sok rétegét életünknek. Ezekben az esetekben nem lehet érvényesíteni a haszonelvet. Más kérdés, hogy az iskola is, a könyvtár is pénzbe kerül, ezért annyit elő lehet írni számukra, hogy céljaikat a legkisebb költségekkel kell megvalósítaniuk. Tehát ne legyen költségesebb a szükségesnél. Ez nem a célok feladását jelenti. Márpedig itt van a csapda. Akik az iskolák, könyvtárak vagy más rokon intézmények gazdaságosságát firtatják, rendszerint nem az ésszerű gazdálkodást követelik meg, hanem csonkítani akarnak, nem ritkán megszüntetni. Látható ez rendelkezéseikből. A leépített iskolákban ezért csonkítják az igényes tantárgyakat, és helyettük kitalálnak témapótlékokat, tudáspótlékokat. Megtehetjük, mert az iskolák, könyvtárak mindig a hatalom kiszolgáltatói voltak. Az sem igaz, hogy a könyvtár és az iskola nem hajt hasznot. Csak nem mutatható ki. Az itteni ráfordítások akár évtizedek múltán térülnek meg akár emberi képzettség révén és az emberi tartás jellemvilágában. Csakhogy a számunkra nyilvánvaló közhelyet nem szokás berkeinkben emlegetni, mert általánosságokkal nem lehet vitákban érvelni. A haszonelvűség nemcsak az ifjúságot károsítja, hanem minden korosztályt.

* * *

A továbbiakban arról szólnék, hogy a könyvtárak hogyan gátolják a vázolt negatív jelenségeket és trendeket. Nem úgy, hogy közvetlenül ellenállnak, hanem saját lényegük, természetük alapján.

Amikor fentebb iskolát mondtam, értelemszerűen könyvtárat is említhettem volna. Gyakran hallani, hogy a könyvtár az iskola folytatása; Sallai István – aki eredetileg néptanító volt – életműve mottójaként emlegette. A könyvtár az iskola integráns része, nélküle nincs iskola, csak csonka iskola, ha az ilyen egyáltalán iskola. Mindenesetre az iskola után a könyvtár már magára marad a tudásnak bárki számára szükséges vagy kívánatos előteremtéséhez. Demokratikus társadalmakban legalábbis ez a feladata. Theodor Rosszak – ismert amerikai szociológus – a nyolcvanas évek végén könyvet írt az információ kultuszáról. Ebben egy fejezet arról szól, hogy a demokrácia gyakorlásához szükség van olyan intézményre, amely a tudást eljuttatja, közvetíti a polgárokhoz. Ifjú korban ott az iskola, de utána a közvetítési láncnak van egy hiányzó láncszeme. A fejezet címe is ez: A hiányzó láncszem a könyvtár! Természetesen ebben az esetben a nyilvános könyvtárról van szó, amely nemcsak attól ilyen könyvtár, hogy nyilvános, hanem attól is, amilyen funkciók ebből fakadnak és meghatározzák karakterét. Megszemélyesítve mondanám szívesebben: meghatározzák jellemét. Mert bizony jelleme van, mint sok embernek.

A továbbiakban három problémát említek.

A public library az angol demokrácia szülötte. A demokrácia gyakorlásához ugyanis szükség van az eltérések, különbségek ismeretére a (politikai) programok között. Annak tárgyilagos ismeretére, hogy melyek és milyenek a választás lehetőségei. Az alternatívák megismerésére. Lehessen a választási lehetőségeknek utánajárni. Ha pedig valakinek nincs ilyen igénye, ne járjon utána. De ha bizonytalanságát mégis el akarja oszlatni, akkor ezt lehetővé kell tenni számára.

Egy ilyen könyvtárnak tehát sok mindenre fel kell készülnie. Ehhez nagy állományra van szükség, a nagy állomány használatához segédeszközökre, de még megfelelő helyiségek és személyzet is kellenek. Sorolni lehetne. Az állampolgároknak szánt könyvtárak ebben a tekintetben oszlanak – szinte egymás ellentétéleként jelentkező – altípusokra. A fent vázolt könyvtár ellentéte a tudatformáló, a nevelő típusú könyvtár, amely éppen nem a lehetséges változatokat mutatja meg, hanem egyetlen változatot népszerűsít. Ha hiszik, ha nem, azt a változatot, amely a politikai hatalom érdekét szolgálja.

Amikor választásokról van szó, akkor tessék tágan értelmezni. Az állampolgár nemcsak politikai választás előtt áll az ismétlődő szavazások alkalmával. Életünk tele van választási helyzetekkel, választhatunk irodalmi stílusirányzatok között, de még férjünk–feleségünket is választjuk. Tájékozódni pedig kíváncsiságból is lehet.

A könyvtárak egyik feladata tehát az, hogy biztonságot adjanak a szellemi élet és a mindennapi élet választási helyzeteiben. Az előbbi pontokban az ifjúságot, de az egész társadalmat fenyegető veszélyek azzal csökkenthetők, akár meg is szüntethetők, hogy megadjuk ezt a biztonságot. Aki kellő tudással rendelkezik és tájékozott, azt nehezebb befolyásolni vagy félrevezetni. Mit gondolnak, miért rendeltek el selejtezést a fordulat éve után? 1945-ben szovjet szakértők vontak ki állományrészeket még az akadémiai és a nemzeti könyvtár anyagából is. Később bizonyos művek az ún. zárolt kiadványok tárába kerültek. Büntették a külföldi rádióállomások hallgatását. Mindezt összekötötték a Magyarországon teljesen szokatlan öndi-

csérettel. Úgy látszik, tudták a szelíd és csendes könyvtárakról, hogy a tudati manipuláció ellen hatnak lényegük szerint. Mármost az igazi könyvtár. A nevelő típusú könyvtár nem, de ez nem igazi könyvtár.

Képzeljék el az akkori helyzetet. Egyeseknek nem is kell elképzelniük, személyes tapasztalataik vannak. Abban a helyzetben aztán megszólalt egy könyvtárosi tekintély, és azt mondta, hogy a közművelődési könyvtár nem más, mint általános gyűjtőkörű tudományos könyvtár. Azért mondta, mert az ilyenek van meg az a komoly gyűjteménye, amely más világokra nyit ablakot, megismerhetővé teszi őket, és ezzel nyújt biztonságot. Lehetővé válik a véleményalkotás. Elindítja a gondolkodást. Persze nem lehet minden településre ilyen könyvtárat vinni. Ebből ered a nagyon komoly kérdés, hogyan lehet mindenhol emberhez méltó ellátást biztosítani? Hát úgy, mondta Sallai – mert róla van szó –, hogy nemcsak általános gyűjtőkörű tudományos könyvtár, hanem rendszer is. A rendszer azért kell, hogy a művek, könyvek vándorolhassanak egyik helyről a másikra, igények szerint. (Sallainál nem volt terminológiai zűrzavar, hanem koncepcióját akarta hatásos kifejezéssel erősíteni.) Ezt a történetet a Könyvtári Figyelő jóval a rendszerváltás után merete megírni, egyben le is közölte Sallai akkori írását.

Hát ennyit a könyvtárak egyik feladatáról, és ne haragudjanak, hogy egy történettel fűszereztem. E feladat teljesítésével száll szembe a könyvtár azokkal a veszélyekkel, amelyek az ifjúságra leselkednek. Ilyen a könyvtár természete. Számomra ez a feladat annyira kézenfekvő, hogy a közéletben, politikai életben bárkit megismerek egyetlen kérdéssel: mondd meg, mit csinálsz a könyvtárakkal, és megmondom ki vagy.

A második problémára térek át. Ennek nincs köze a politikához, de összefügg a demokráciával. Az egyenlőségről és az egyenlő esélyekről van szó. Ennek értelmében minden állampolgárt azonos ellátás illet meg származásra, nemre, korra, vallásra tekintet nélkül. Nagyon szép gondolat, csak nehezen valósítható meg. Maradéktalanul talán soha. Bő száz esztendeje már, hogy ebből a célból szerveztek hálózatokat (ezek nagyon különbözőek voltak), amelyekben igen erős „központ” biztosította az egész hálózat ellátását. Ahogy Sallai is gondolta. Jegyezzük meg azonban, hogy a mai technikával ennek a feladatnak a megvalósítása lehetővé vált. A másik megjegyzés pedig az lehet: aki az azonos szintű ellátást sérti, gátolja, az a demokráciát sérti. Az ifjúság esélyegyenlőségének biztosítása feltételezi az azonos szintű ellátást. A hátrányban lévőknek ugyanazt kell nyújtani a tudás forrásainak terén, mint az elitnek.

A mondottakat úgy kell értelmezniük, hogy az egyenlő, azonos szintű könyvtári ellátás a könyvtárak képessége, amelyet meg tudnának valósítani, ha ezt a képességét felismerik, és ennek megfelelően biztosítják a költségfedezetet. Ha erre nincs meg a szándék, akkor a szövegekre nincs szükségük.

Harmadszorra azt említeném meg, hogy a közkönyvtári–könyvtári rendszernek alapvető szerepe van a társadalom kommunikációs folyamataiban. Mindenekelőtt e folyamatok ellenőrzésében.

A kommunikációs folyamatokat tekintve a könyvtárnak az is tulajdonsága, hogy őrzí a tudást, bármely ismeretet, de az ígéreteket, kijelentéseket, még az elszólásokat is. Ezeket vissza lehet keresni. Sokan építenek taktikákat a feledésre. Ha a

könyvtárak jól végzik feladataikat, nem lehet az emberi felejtésre alapozni. Ugye, mennyire kellemetlen intézmény egyesek számára a könyvtár vagy bármely archívum? Itt az idő, hogy a könyvtárak ismertté tegyék tulajdonságaikat a szélesebb nyilvánosság előtt.

Tisztelt Hallgatóim! Az előadást azzal kezdtem, hogy az ifjúságért zajló viták rendkívül kiélezettek. Az ifjúság választót előtt áll, és csak abban bízhatunk, hogy maga fog választani–dönteni és nem a helyettük vagy nevükben megszólalók. Nem mindegy, mennyire tájékozottan készülnek a döntésre. Ebben áll a mi feladatunk. Én optimista vagyok.

Horváth Tibor

A fiatalok olvasóvá nevelése Maassluis-ban

A maassluisi könyvtár egyik fő célja hogy kedvet teremtsen az olvasáshoz nemcsak a fiatalok, hanem a város minden rétege körében. Valamennyi szolgáltatásban, tevékenységben és kínálatban – amelyet a könyvtár ajánl használóinak – szerepet játszik az olvasási kedv felébresztése. Hogyan tudjuk olvasóinkban egy tevékenység, egy kínálat vagy egy szolgáltatás eszközével növelni az olvasáshoz való kedvet, az írott betűt az érdeklődés központjába állítani? – ez az a kérdés, amelyet mindig felteszünk magunknak. Nos, ez többféleképpen is lehetséges. Erről szeretnék előadásomban egyet s mást elmondani.

Itt két dolog fontos: maga a feladat és a pénzügyi fedezet, amit az önkormányzat biztosít. Szoros a könyvtár együttműködése az általános iskolákkal is. Megtaláltuk a módját, hogyan jussunk el a gyerekekhez – tizenkét éves korig –, hogy eljőjenek a könyvtárba, és játékosan ismerkedjenek meg vele, megtudják, mi mindent nyújt számukra.

Minden maassluisi általános iskolának van közvetítő munkatársa (asszisztense), aki a könyvtár tevékenységi körével foglalkozik. Vele tartjuk a kapcsolatot, hozzá érkeznek a „hagyományos” és elektronikus levelek.

Az alábbi programokat szoktuk ajánlani és lebonyolítani:

- a hat- és a tízévesek látogatásai a könyvtárban,
- klasszikus értelemben vett könyvtárlátogatások,
- gyermekkönyvhét,
- versenyek gyermekeknek és fiataloknak,
- csoportos könyvtári látogatások,
- fiataloknak szervezett programok,
- kiállítások.

- A hatévesek könyvtárlátogatásuk során megismerkednek a könyvtárral, felolvasnak számukra, és megmutatják nekik, hol vannak az olvasókönyvek.

- A tízévesek első látogatásuk alkalmával tájékoztatást kapnak a katalógus-rendszeréről, a könyvgyűjtemény felépítéséről, és az a feladatuk, hogy megtanulják önállóan használni a könyvtárat.
- A gyermekkönyvhét országosan meghirdetett (voltaképpen tíznapos) rendezvény minden év októberének első hetében. Ekkor a könyvtárak, könyvkereskedések és más, fiatalokért tevékenykedő intézmények különféle programokat és akciókat szerveznek a központosilag kijelölt téma kapcsán (idén az erdő volt a téma).
- A *Gyermekzsűri* olyan verseny, amelyen a 7 és 12 év közötti gyerekek az elmúlt évben kiadott könyveket osztályozzák jegyekkel. Februártól májusig olvashatják el a könyveket, értékelhetik őket, és beadhatják a kitöltött nyomtatványokat a könyvtárba. Itt kapják meg a bélyeget minden értékelt könyv után az igazolványukba. Minden gyerek, aki részt vett ezen a versenyen, és legalább öt könyvet elolvasott, lehetőséget kap arra, hogy megnézzen egy bemutatót a maassluisi gyermekszínházban.
A *Fiatalok zsűrije* is hasonlóan tevékenykedik, mint a gyerekeké, azzal a különbséggel, hogy az ő versenyük szeptember és december között kerül megrendezésre, mégpedig a 12–15 éves korosztály részvételével.
- Minden iskolának van könyvtárbérlete (ún. sulibérlet), és emellett önállóan a tanulócsoportok is külön kapnak egy-egy bérletet. Ezt a tanár használhatja, hogy könyveket kölcsönözzön, és ezeket az órán felhasználja.
- A könyvtárban bemutatókat is szervezünk, például fiatal írók előadásait, tájékoztató kiállításokat a könyvtár gyűjteményéből.

A könyvtár gyermekkönyvtári részlege is szerepet játszik az iskolákkal való kapcsolattartásban és a programokban való részvételben. Természetesen számos, a városban lévő más szervezettel, intézménnyel (játéktár, múzeumok, könyvesboltok, sportklubok stb.) együtt is szervezünk közös programokat, amelyek egy része a könyvtáron kívül zajlik.

Miért akarunk más intézetekkel együttműködni? Korábban mindig nélkülük dolgoztunk, a látogatók eljöttek a könyvtárba, kikölcsönözték a könyveket és ennyi. De az idők változnak. A könyvtár nemcsak könyveket akar kölcsönözni, hanem olyan pont akar lenni a városon belül, ahol az emberek informálódhatnak, függetlenül attól, hogy munkával, tanulással, kikapcsolódással vagy továbbképzéssel kapcsolatban keresik fel.

A hatvani könyvtár a maassluisi könyvtár számára jó példa volt a sokoldalú kapcsolatteremtésre és a könyvtár tevékenységi körének kiszélesítésére.

Wouter van Heiningen
(Fordította: Ószi Marianna)